

Profesionālās izglītības kompetences centrs
Nacionālā Mākslu vidusskola

Reģ. Nr. 3334303165

Kalnciema iela 12, Rīga, LV-1048 tālrunis 67612332, e-pasts: info@nmv.lv, www.nmv.lv

IEKŠĒJIE NOTEIKUMI
Rīgā

02.09.2019.

Nr.1-9-N/9

INFORMĀCIJAS SISTĒMAS DROŠĪBAS NOTEIKUMI

*Izdoti saskaņā ar
Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679
Par fizisko personu aizsardzību attiecībā
Uz personu datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti
(vispārīgo datu aizsardzības regulu),
Fizisko personu datu apstrādes likumu
Valsts pārvaldes iekārtas likuma 72.panta pirmās daļas 2.punktu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Informācijas sistēmas drošības noteikumi ietver kārtību, kādā Profesionālās izglītības kompetences centrs "Nacionālā Mākslu vidusskola" (turpmāk – Iestāde) nodrošina Iestādē izmantotās informācijas sistēmas aizsardzību.
2. Noteikumos lietotie termini:
 - 2.1. **Informācijas sistēma** – strukturizēts informācijas tehnoloģiju un datu bāzu kopums, kuru lietojot tiek nodrošināta Iestādes izpildei nepieciešamās informācijas ierosināšana, radišana, apkopošana, uzkrāšana, apstrādāšana, izmantošana un iznīcināšana.
 - 2.2. **PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"** – iestāde, kas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā organizē un vada informācijas sistēmu darbību.
 - 2.3. **Informācijas sistēmas lietotājs** – persona, kurai ir piešķirtas piekļuves tiesības informācijas sistēmās.
 - 2.4. **IT speciālists** – Iestādes vai ārpakalpojuma darbinieks, kurš Iestādes normatīvajos aktos noteiktā kārtībā veic nepieciešamos datortehnikas apkalpošanas darbus. Ārpakalpojuma gadījumā veicamo darbu apjomu un pienākumus nosaka ārpakalpojuma sniedzēja līguma nosacījumi.
3. Informācijas sistēmas drošības noteikumi ir saistoši Informāciju sistēmu lietotājiem un IT speciālistam. IT speciālista funkcijas pilnībā vai daļēji var tikt nodotas ārpakalpojumā. Ja tās tiek nodotas daļēji, tad Iestādei ir pienākums parūpēties par pārējo noteikumu ievērošanu citā veidā, piemēram, deleģējot šos pienākumus citam iekšējam darbiniekam. Nododot IT speciālista funkcijas ārpakalpojumā, tiek nodotas arī atbilstošas pilnvaras.

II. Informācijas logiskā aizsardzība

4. Iestādes datortīklu, datoru un to saistīto iekārtu uzturēšanu un administrēšanu, kā arī Informācijas sistēmas lietotāju datoru uzstādīšanu un administrēšanu veic IT specialists.
5. IT speciālists ir atbildīgs par piemērotu un efektīvu aizsardzības sistēmas izveidi, lietojot atbilstošu maršrutēšanas un ugunsmūra sistēmu, kā arī nodrošinot pretvīrusu programmatūras uzstādīšanu un uzturēšanu uz Iestādes datoriem.
6. IT speciālistam ir pienākums regulāri sekot līdz ugunsmūra paziņojumiem un reaģēt uz vīrusu uzbrukumiem, nodrošinot konstatēto vīrusu iznīcināšanu un būtisko incidentu reģistrēšanu.
7. Gadījumā, ja tiek konstatēti ielaušanās mēģinājumi vai būtiski incidenti, IT speciālists veic to reģistrēšanu un izmeklēšanu, kā arī par tās rezultātiem informē Drošības incidentu novēršanas institūciju (CERT.lv).
8. Vīrusu darbības novēršanai veic šādus pasākumus:
 - 8.1. IT speciālists veic pasākumus datoru vīrusu darbības novēršanai tehniskajos resursos, izmantojot šim nolūkam paredzētu programmatūru;
9. IT speciālists izveido, veic izmaiņas un anulē Informācijas sistēmas lietotāju tiesības pēc direktora vai direktora vietnieka IT jomā pieprasījuma.
10. Informācijas sistēmas lietotājiem, kuri ir Iestādes darbinieki, autorizēšanās rekvizītus (lietotājvārdu un paroli) izsniedz IT speciālists vai direktora vietnieks IT jomā.
11. Ja Informācijas sistēmas lietotājs, kas ir Iestādes darbinieks, ir aizmirsis savu lietotāja paroli, par to Informācijas sistēmas lietotājs personīgi vai telefoniski informē IT speciālistu vai direktora vietnieku IT jomā vai ārpakalpojumu sniedzēju. IT speciālists vai direktora vietnieks IT jomā vai ārpakalpojumu sniedzējs identificē atbilstošo informācijas sistēmas lietotāju, izveido jaunu paroli un izsniedz atbilstošajam Informācijas sistēmas lietotājam.
12. Paroles politika ir noteikta Iestādes Informācijas sistēmas lietošanas noteikumos.
13. Informācijas sistēmas lietotāja parole pie ievades nedrīkst parādīties uz ekrāna.
14. IT speciālists nodrošina auditācijas pierakstu veidošanu datortīkla autorizācijai un par informācijas sistēmām, kas ir izvietotas uz Iestādes resursiem vai kuras ir Iestādes īpašumā. Auditācijas pierakstos iekļauj visus veiksmīgus un neveiksmīgus pieslēgšanās gadījumus, to datumus un laiku, kā arī šo lietotāju (t.sk. administratora) vārdus vai citu autentifikācijas līdzekļi. IT speciālists nodrošina auditācijas pierakstu integrāti un regulāri veido auditācijas pierakstu datu rezerves kopijas.
15. Iestāde nodrošina, ka pirms jaunas sistēmas pieņemšanas ekspluatācijā tai ir veikti ielaušanās testi. Ielaušanās testus veic juridiska persona vai Iestādes darbinieki, kuri nav piedalījušies sistēmas izstrādē.
16. IT speciālists veic auditācijas pierakstu analīzi šādos gadījumos:
 - 17.1. Informācijas sistēmas lietotāja atkārtota neveiksmīga pieslēgšanās informācijas sistēmai;
 - 17.2. Informācijas sistēmas lietotāja pieslēgšanās informācijas sistēmai ārpus darba laika;
 - 17.3. mēģinājumi piekļūt informācijas resursiem, kuriem IT speciālists nav pilnvarojis piekļūt;
 - 17.4. atkārtoti mēģinājumi lietot lietotāja rekvizītus, kuri jau ir atcelti;

17.5. nesankcionētas programmatūras konfigurācijas mainas un neatļautas programmatūras uzstādīšana.

18. IT speciālistam ir pienākums informēt direktora vietnieku IT jomā par programmatūras licencēm, kuras tuvākā mēneša laikā beigsies un pēc nepieciešamības sniegt arī priekšlikumus un konsultācijas saistībā ar jaunas programmatūras iegādi.

19. Reģistru par iegādātiem un uzstādītiem informācijas tehniskajiem resursiem (t.sk. par darba stacijām, serveriem un perifērijas iekārtām) veic Iestādes grāmatvedība. Vismaz reizi gadā tiek veikta šo resursu inventarizācija, pārliecinoties, ka šis reģistrs ir korekts.

20. IT speciālists, tā pilnvarota persona vai ārējs konsultants nodrošina Iestādes Informācijas sistēmas lietotāju apmācību informācijas sistēmu drošības jomā, izskaidrojot tiem Informācijas sistēmas drošības politikas pamatprincipus un būtiskākos drošības pasākumus datu drošībai.

Iestādē tiek nodrošināta datortīkla / informācijas sistēmas atbilstība šādām aizsardzības prasībām:

- 21.1. iekšējo datortīklu nodala no interneta ar ugunsmūra palīdzību;
- 21.2. ja tehniskais risinājums to pieļauj, nodrošina datortīkla / informācijas sistēmas pretvīrusa aizsardzību;
- 21.3. nodrošina nepārtrauktu datortīkla / informācijas sistēmas darba vides drošības apdraudējumu novēršanu, izmantojot ielaušanās mēģinājumu noteikšanu un aizsardzības sistēmu;
- 21.4. izmantojot tikai šifrētu pieslēgumu un ja iespējams, tad daudzfaktoru autentifikāciju, nodrošina attālinātas piekļuves ierobežošanu datortīkla / informācijas sistēmas administrēšanai;
- 21.5. sistēmu testēšanai organizē uz servera logiskā vai fiziskā līmenī individuāli nodalītu testēšanas vidi;
- 21.6. piekļuvi datortīkla / informācijas sistēmas administrēšanas un pārvaldības funkcionalitātei nodrošina tikai tām personām, kurām datortīkla / informācijas sistēmas esošā informācija atbilstošā apmērā ir nepieciešama darba pienākumu veikšanai;
- 21.7. sistēmas lietotāji, kas veic sistēmas administrēšanas darbu, izmanto īpašus lietotāju kontus (piemēram, sistēmas administratora konts), kas netiek izmantoti ikdienas darbību veikšanai;
- 21.9. sistēmas lietotāja paroles aizliegts elektroniski glabāt un transportēt nešifrētā veidā, arī lietotāja autentifikācijas procesa ietvaros;
- 21.10. sistēmas lietotāja parole ievadīšanas brīdī lietotājam netiek pilnībā attēlota;21.11. sistēmas lietotāja parole, kas nosūtīta publiskā datu pārraides tīklā nešifrētā veidā, ir lietojama vienu reizi un derīga ne ilgāk kā 72 stundas pēc tās nosūtīšanas;
- 21.12. sistēmā nav pieļaujama funkcionalitāte, kas atļauj sistēmas lietotājam saglabāt savu paroli tā, lai tā turpmākajās pieslēgšanas reizēs nav jāievada;
- 21.13. iekārtām, tai skaitā infrastruktūras iekārtām, kas nodrošina sistēmas funkcionēšanu, netiek izmantotas noklusējuma (ražotāja vai izplatītāja uzstādītās) paroles;
- 21.14. tiek nodrošināta sistēmas auditācijas pierakstu (turpmāk – sistēmas pieraksti) veidošana un uzglabāšana vismaz sešus mēnešus pēc ieraksta izdarīšanas;
- 21.15. jebkura piekļuve sistēmai ir izsekojama līdz konkrētam sistēmas lietotāja kontam vai interneta protokola (IP) adresei;
- 21.16. sistēmai jābūt uzliktiem visiem pieejamiem programmatūras atjauninājumiem, iepriekš izvērtējot to nepieciešamību;
- 21.17. visās Iestādes valdījumā esošajās galalietotāju iekārtās, kas ikdienā tiek izmantotas, lai pieslēgtos sistēmai, jābūt iekļautai pretvīrusu funkcionalitātei;

21.17. pieļaujot ievadītām datus pārbaudētās programmas ātrums ir ļoti ātrs;

21.18. sistēmas funkcionalitāte ir izpildāma ar minimāli iespējamām tiesībām;

21.19. piecas secīgas reizes nepareizi ievadot sistēmas lietotāja konta paroli, šis kunds (izņemot sistēmas administratora kontu) nekavējoties tiek bloķēts;

21.20. ar sistēmas administratora kontu piekļūt sistēmai, izmantojot iekārtas, kas atrodas ārpus Iestādes telpām, kā arī iekārtas, kas neatrodas Iestādes valdījumā, iespējams, tikai izmantojot daudzfaktoru autentifikāciju;

21.21. fiziski piekļūt iekārtām, kas nodrošina sistēmas darbību, atlauts vienīgi Iestādes pilnvarotām personām;

21.22. Iestādes iekšēji izstrādātajām sistēmām lietotājiem redzamie kļūdu paziņojumi satur tikai minimāli nepieciešamo informāciju, lai sistēmas lietotājs pašrocīgi vai ar sistēmas atbalsta personāla palīdzību atrisinātu kļūdu;

21.23. plūsma starp sistēmu un tās lietotājiem, kā arī starp sistēmu un citām sistēmām tiek kontrolēta, piemēram, izmantojot ugunsmūri;

21.24. datortīkla pakalpojumi, kas netiek izmantoti sistēmas darbības nodrošināšanai, ir atslēgti;

21.25. veicot sistēmas izstrādi un testēšanu, nav pieļaujams radīt apdraudējumu sistēmā glabāto datu integritātei;

21.26. sistēmas izvietošana ārpakalpojuma sniedzēja nodrošinātos resursos atļauta tikai tad, ja pakalpojuma sniedzējs ir juridiska persona, kas reģistrēta Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstī, un sistēmā glabātā informācija atrodas vienīgi Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas valstu teritorijā.

22. Iestāde nodrošina, ka vismaz reizi gadā tiek veikta informācijas tehnoloģiju drošības pārbaude (t.i. Iestādes izmantotās informācijas sistēmas drošības dokumentācijas un pasākumu atbilstības pārbaude) un atbilstoši tās rezultātiem tiek organizēta atklāto trūkumu novēršana.

23. Iestāde nodrošina, ka vismaz reizi gadā IT speciālists apmeklē Drošības incidentu novēršanas institūcijas organizētu apmācību informācijas tehnoloģiju drošības jautājumos.

24. Iestāde nodrošina, ka ne retāk kā reizi gadā veikt institūcijas darbinieku instruktāžu informācijas tehnoloģiju drošības jautājumos.

III. Informācijas fiziskā aizsardzība

25. Informācijas sistēmu serveri, datortīkla un to saistīto aprīkojums tiek ekspluatēts ierobežotas piejas telpās (turpmāk - serveru telpas), kurām iespēja piekļūt ir direktoram un IT speciālistam, nodrošinot aizsardzību pret neautorizētu personu iespēju serverus izslēgt, pārvietot, bojāt un nesankcionēti mainīt to konfigurāciju. IT speciālistam piekļuve serveru telpai, saskaņojot ar direktoru.

26. Serveru telpas ir aprīkotas ar:

26.1. ugunsgrēka signalizācijas iekārtu;

26.2. ugunsdzēšamo aparātu;

26.3. gaisa kondicionēšanas iekārtu;

26.4. nepārtrauktās barošanas avotu (UPS);

26.5. apsardzes signalizāciju.

27. Nepiederošas personas, t.sk. ārpakalpojumu sniedzēji, serveru telpās drīkst uzturēties tikai direktora vai IT speciālista klātbūtnē.

28. Pazūdot elektrībai, skolas saimniekam, elektriķim, vai elektriķa ārpakalpojuma nodrošinātājam ir pienākums maksimāli īsā laikā novērst elektrības padeves traucējumus un

nodrošināt pieslēgumu no cita enerģijas avota. Ja tas nav iespējams un serveriem nav nodrošināta izslēgšanās automātiski, IT speciālistam jāuzsāk manuāla serveru izslēgšana.

29. Darbinieku datoriem jābūt uzstādītam nepārtrauktas barošanas avotam (UPS), ja Iestādes elektroenerģijas padeves traucējumu risks ir iespējams, lai elektrības noraustīšanās gadījumā dators neizslēgtos un attiecīgi datorā nesaglabātā informācija netiktu pazaudēta.

30. Datu nesēju (t.sk. CD, DVD, USB Flash, ārējais cietais disks vai tml.) fizisko aizsardzību nodrošina katrs Informācijas sistēmas lietotājs, nodrošinot, ka tie tiek glabāti drošās vietās, lai novērstu jebkādu nepilnvaroto personu piekļuvi.

IV. Ārpakalpojumu iesaiste

31. Ja Iestādes sistēmas uzturēšanai slēdz ārpakalpojuma līgumu ar pakalpojuma sniedzēju, līguma izpildi uzrauga atbildīgā persona un līgumā iekļauj vismaz šādas drošības prasības:

31.1. saņemamā ārpakalpojuma aprakstu;

31.2. precīzas prasības attiecībā uz ārpakalpojuma apjomu un kvalitāti;

31.3. Iestādes un ārpakalpojuma sniedzēja tiesības un pienākumus, tai skaitā:

31.3.1. Iestādes tiesības dot ārpakalpojuma sniedzējam obligāti izpildāmus norādījumus jautājumos, kas saistīti ar ārpakalpojuma godprātīgu, kvalitatīvu, savlaicīgu un normatīvajiem aktiem atbilstošu izpildi;

31.3.2. Iestādes tiesības iesniegt ārpakalpojuma sniedzējam pamatotu rakstisku pieprasījumu nekavējoties izbeigt ārpakalpojuma līgumu, ja Iestāde konstatējusi, ka ārpakalpojumu sniedzējs nepilda ārpakalpojuma līgumā noteiktās prasības attiecībā uz ārpakalpojuma apjomu vai kvalitāti;

31.3.3. ārpakalpojuma sniedzēja pienākumu nodrošināt Iestādei iespēju pastāvīgi uzraudzīt ārpakalpojuma sniegšanas kvalitāti;

31.4. iekļaujot pušu atbildību, atbilstoši jaunās datu regulas prasībām, nodrošinot, ka datu saņēmējs/uzglabātājs uzņemas pilnu atbildību par personu datu drošību un apstrādi;

31.5. nepieciešamās izmaiņas lietotāju kontos piesakāmas tikai caur vienu atbildīgo personu.

32. Ja Iestāde uzsāk iepirkumu par esošas ārpakalpojumu sistēmas uzlabojumiem vai iegādi, tas nodrošina, ka iepriekš minētās ārpakalpojumu iesaistes drošības prasības tiek iekļautas iepirkuma specifikācijā.

33. Ja Iestāde uzsāk iepirkumu par jaunas sistēmas izstrādi, tā iepirkuma specifikācijā iekļauj prasības, paredzot:

33.1. noteiktu sistēmas uzturēšanas un atbalsta nodrošināšanas (tai skaitā sistēmas drošības nepilnību novēršanas) laikposmu;

33.2. sistēmas datorprogrammu pirmkoda un tā izmantošanas tiesību nodošanu Iestādesm ne vēlāk kā pēc noteiktā laikposma beigām, kā arī pēc katra izmaiņu vai uzlabojumu veikšanas tajā;

33.3. iespēju noteiktajā laikposmā turpināt sistēmas ekspluatēšanu ar sistēmas funkcionēšanai obligāti nepieciešamā programmnodrošinājuma (piemēram, operētājsistēma, datubāzu vadības sistēma, interpretors) jaunākām versijām.

Rezerves kopiju veidošanas kārtība

34. IT speciālists nodrošina Iestādes informācijas resursu rezerves kopiju veidošanu tām informācijas sistēmām / resursiem, kas ir izvietoti uz Iestādes serveriem / darba stacijām.

35. Rezerves kopiju ārējos datu nesējus glabā attālināti no oriģinālajiem datiem, lai novērstu oriģināla un kopijas vienlaicīgas bojāejas iespēju liela apjoma negadījuma situācijā.

36. IT speciālists nosaka vietu, kur tiks glabātas rezerves kopijas uz ārējā datu nesēja.

37. IT speciālists nodrošina Iestādes informācijas resursu atjaunošanu no rezerves kopijām.

38. IT speciālistam ir pienākums vismaz reizi gadā veikt pārbaudi par informācijas sistēmu atjaunošanas iespējām no rezerves kopijām.

VI. Elektronisko datu nesēju iznīcināšanas procedūra

39. Iestādes darbinieki datu nesējus, kuri satur fiziskas personas datus un kuri paredzēti iznīcināšanai, nogādā IT speciālistam. IT speciālists nodrošina minēto datu nesēju drošu iznīcināšanu šādā kārtībā:

39.1. CD, Blue Ray vai DVD matricas tiek iznīcinātas speciālā griezējā, sasmalcinot tos tā, ka nav iespējams atjaunot;

39.2. USB un SD atmiņu kartes atkārtotai lietošanai tiek pārrakstītas ar „0” un „1”, vai - ar defektiem - tiek fiziski iznīcinātas;

39.3. Datoru cietie diskī (gan iekšējie, gan ārējie) tiek formatēti un pēc tam pārrakstīti ar „0” un „1” vai - ar defektiem - tiek fiziski iznīcināti.

37. IT speciālists ir atbildīgs par rezerves kopijas saglabāšanu un izmaksu, kas tās izgatavo.

Direktors

J.Ziņģītis

39. Iestādes darbinieki datu nesējus, kuri satur fiziskas personas datus un kuri paredzēti iznīcināšanai, nogādā IT speciālistam. IT speciālists nodrošina minēto datu nesēju drošu iznīcināšanu šādā kārtībā:

39.1. CD, Blue Ray vai DVD matricas tiek iznīcinātas speciālā griezējā, sasmalcinot tos tā, ka nav iespējams atjaunot;

39.2. USB un SD atmiņu kartes atkārtotai lietošanai tiek pārrakstītas ar „0” un „1”, vai - ar defektiem - tiek fiziski iznīcinātas;

39.3. Datoru cietie diskī (gan iekšējie, gan ārējie) tiek formatēti un pēc tam pārrakstīti ar „0” un „1” vai - ar defektiem - tiek fiziski iznīcināti.